

เรื่องจากปก : "Beating Plastic Pollution - รวมพลัง พิชิตมลพิษพลาสติก"

ดร.นันทมล ลิ้มปัทม์พงศ์

สถาบันวิจัยสิ่งแวดล้อมเพื่อความยั่งยืน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Email: nantamol.l@chula.ac.th



ภาพโดย : ดร.รัชชานนท์ เปี่ยมใจสว่าง

สถาบันวิจัยสิ่งแวดล้อมเพื่อความยั่งยืน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีนี้ “มลพิษพลาสติก” ถูกหยิบยกขึ้นมาเป็นประเด็นปลูกกระแสรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยมุ่งเน้นการขับเคลื่อนระดับชุมชนทั่วโลกในการลงมือปฏิบัติและผลักดันการแก้ไขปัญหามลพิษจากพลาสติกตามแนวทาง 5Rs: การปฏิเสธ (Refuse), การลด (Reduce), การใช้ซ้ำ (Reuse), การรีไซเคิล (Recycle) และการคิดใหม่ (Rethink)

พลาสติกเกิดจากความตั้งใจคิดค้นเพื่อทดแทนวัสดุจากธรรมชาติที่ใกล้จะหมดไปตามโจทย์และความต้องการของมนุษย์ในยุคอุตสาหกรรม พลาสติกจึงไม่ใช่ผู้ร้ายแต่เป็นวัสดุที่มีบทบาทสำคัญในหลายภาคส่วน “การใช้อย่างไม่ยั้งคิด” และ “การทิ้งอย่างไร้ความรับผิดชอบ” กลับเป็นต้นตอที่แท้จริงของปัญหาขยะพลาสติกจนกลายมลพิษ

การแก้ไขมลพิษพลาสติกจึงไม่ใช่แค่เรื่องของการแบนหรือเลิกใช้ แต่ควรเป็นการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องในการเลือกใช้และสร้างความร่วมมือผ่านระบบบริหารจัดการหลังการใช้งานที่ดี เพื่อไม่สร้างภาระให้แก่โลกใบนี้ต่อไป ทุกภาคส่วนสามารถร่วมรวมพลังพิชิตมลพิษพลาสติกไปด้วยกันได้

- ⇒ ภาคประชาชน สามารถเลือกปฏิเสธที่จะใช้เมื่อไม่จำเป็น เลือกที่จะลดการใช้พลาสติกที่ย่อยสลายไม่ได้ เลือกที่จะนำพลาสติกกลับมาใช้ซ้ำ และเลือกที่จะทิ้งอย่างถูกวิธีเพื่อให้เกิดการรีไซเคิล
- ⇒ ภาคเอกชน สามารถเลือกออกแบบผลิตภัณฑ์ที่รีไซเคิลง่าย เลือกที่จะลดขนาดการใช้พลาสติก และเลือกที่จะใช้พลาสติกรีไซเคิล
- ⇒ ภาครัฐ สามารถเลือกที่จะจัดทำนโยบายและโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับบริหารจัดการขยะพลาสติก

เกาะเจจู สาธารณรัฐเกาหลี ซึ่งเป็นสถานที่จัดวันสิ่งแวดล้อมโลก 2025 มีนโยบาย “Plastic-Free Island” ซึ่งตั้งเป้าหมายเป็นเกาะไร้พลาสติกภายในปี 2040 โดยมีกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายนี้ อาทิ (1) การวางระบบเงินมัดจำ (Deposit-Return Scheme) เพื่อกระตุ้นการนำพลาสติกมาทิ้งและเพิ่มอัตราการรีไซเคิลอย่างมีนัยสำคัญ (2) การวางเครือข่ายจุดทิ้งขยะ (Drop-off) กระจายทั่วเกาะ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในการแยกขยะ (3) การจัดตั้งศูนย์คัดแยกขยะ (Jeju Resources Circulation Center) เพื่อวิเคราะห์คัดแยกชนิดขยะเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิลอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีอัตราการรีไซเคิลขยะครัวเรือนสูงกว่าค่าเฉลี่ยของโลก (4) รัฐบาลอุดหนุนการใช้ภาชนะที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (5) การคิดค่าธรรมเนียมการจัดการขยะตามปริมาตรสูง (Volume-based waste fee) และ (6) การสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐกิจ-ชุมชน-นานาชาติ เพื่อส่งเสริมและแชร์แนวปฏิบัติเกาะไร้พลาสติก

ประเทศไทยมีแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะพลาสติก ที่มีการตั้งเป้าหมายในการนำพลาสติกภายในประเทศกลับมาใช้ประโยชน์ ร้อยละ 100 ภายในปี 2027 วันหนึ่งเราก็อาจจะเป็นโมเดลของโลกได้ หากเพียงเรามีการใช้พลาสติกอย่างมีจิตสำนึก หากเพียงเรามีโครงสร้างพื้นฐานและระบบบริหารจัดการที่ดี หากเพียงเรามีกลไกการขับเคลื่อนที่มีประสิทธิภาพ หากเพียงเราทุกคนหันหน้ามาหารือกัน พุดคุยกัน เชื่อมโยงกัน และบูรณาการบทบาทและแนวคิดไปด้วยกันเพื่อเป้าหมายเดียวกัน ...คงมีสักวัน